

fuisse liberum antecedenter; quia hanc ipsam complacentiam, & voluntatem Patris, Christus potuit impedire, sicut potuit impedire præceptum; neque enim Pater, seu DEUS, necessarii sibi ita complacet in actu materialiter perfectiori, ut eum necessario a Christo exigat: sed potest velle etiam minus perfectum.

Respondent alij 2. neg. ant. quia, ajunt, alias Christus non fuisset liber, libertate æstimabili in genere moris, ad meritum, vel demeritum; nam libertas, præcisè inter duo individua æqualia, non videtur sufficere ad meritum, vel demeritum: cur enim tibi sum obligatus ideo, quod dederis mihi porcum aureum A. quam aureum B. omnino æqualem, si mihi debebas ex justitia aliquem aureum dare? cur etiam mereatur poenam, qui necessitatus, in casu perplexitatis, ad unum malum, ex duobus omnino æqualibus facit hoc potius, quam alterum?

Quare talem hominem omnes exulant: & merito; nam, si eum velles reprehendere, quod fecerit hoc, dicere posset: si fecissem oppositum, etiam æqualiter me reprehendisses, & utrumque vitare non potui. Quare, ajunt, debet in Christo admitti major libertas, saltem physica, non quidem ad aliquid positivè imperfectum, sed ad negativè tale: hinc ad probi negant ma. non enim est hæc imperfectio moralis, hoc est, moraliter imputabilis ad vituperium: sed est tantum imperfectio physica, & ut communis vocant, negativa, seu non major laudabilitas, quæ non affert veram indecentiam, seu vituperabilitatem.

Nec omisso actus perfectioris se habet ut omisso pura peccaminosa; hæc enim utique secum fert veram moralem indecentiam, & in hoc sensu potest dici imperfectio positiva, hoc est, afferens positivam vituperabilitatem. Interim tamen in nostris principis, sicut explicatur libertas, & meritum mortis, vel acceptationis ejusdem, per libertatem non impeditionem præcepti, ita etiam libertas, & meritum actus perfectioris, explicatur per non impeditionem complacentiæ, & voluntatis Patris Divini, ut rem hanc penitus examinanti facile patebit.

Admirare tamen Cardinalis Lugo de *incarnat. disp. 26. sec. 10. n. 134.* Gormaz de *incarnat. n. 886.* & alij, Christum non fuisse moraliter liberum ad actum imperfectum præ perfectiori, ratione visionis beatificæ; unde moraliter debuit semper eligere perfectius, quamvis juxta hos auctores physice potuisset eligere minus perfectum. Hanc moralem necessitatem non nemo negat ex eo, quod etiam negetur in DEO moralis necessitas ad optimum, ut etiam nos negavimus *n. 42.* sed, si quis rem bene expendat, videbit, rationes illas non militare in hoc casu; Christus enim ut homo fuit capax difficultatis; neque voluntas Christi humana erat regula suprema moralitatis, quæ faceret rem formaliter perfectiorem &c. quas rationes ibi atulimus.

450. Ob. 12. Martyres dicuntur liberè

mortui pro fide, quamvis non fuerint liberi ad mortem quoad substantiam; quia aliquo tempore debuerunt mori: sed tantum fuerint liberi ad circumstantias mortis, e. g. ad tempus, & modum; quia potuissent negando fidem aliquanto diutius vivere, & morte minori defungi: sic etiam dicuntur milites liberè mori pro patria: ergo etiam Christus poterit dici liberè mortuus pro humano genere, quamvis non fuerit liber quoad substantiam mortis, sed tantum quoad circumstantias: & maxime quoad tempus mortis; cum enim potuisset naturaliter longiori tempore vivere, liberè ceteris mortuus est: ergo potuit habere præceptum moriendi indispensabile, & inimpedibile.

Resp. 1. ex *Lugone de incarnat. disp. 26. sec. 7. n. 90.* neg. conseq. Martyres dicuntur liberè mortui; quia mortui sunt multo ante tempus, quod naturaliter adhuc vivere potuissent; nam, ut ait hic auctor, si quis damnatus ad mortem tantum brevi tempore mortem acceleraret, e. g. per semiquadrantem, cundo velocius, vel breviori via ad locum supplicio destinatum, non diceretur liberè mortuus. At supposito præcepto indispensabile, Christus Dominus non ita multo ante mortuus fuisset; quamvis enim id velit Arriaga de *incarnat. disp. 42. n. 49.* tamen non probat, & videtur posse impugnari ex *Joan. 13. v. 1.* ubi dicitur: *Scitis JESUS, quia veni hora ejus:* hoc est, hora passionis, constituta à Patre, ut explicat S. Chrysostomus, & Theophilactus apud Maldonatium in hunc locum *Joannis*: hæc autem constitutio, vel determinatio facta est per præceptum, per quod simul mors, & tempus mortis decretum est.

Resp. 2. & melius eum eodem Lugone *loc. cit.* ad Gormaz de *incarnat. n. 372.* dist. ant. martyres dicuntur liberè mortui in sensu morali, & juxta modum loquendi humanum, hoc est, eo modo, quo homines possunt liberè mori. conc. ant. in sensu stricto, ut etiam liberi fuerint quoad substantiam mortis, neg. ant. & sub eadem distinctione conc. vel neg. conseq. In primis ad martyrium præcisè non est necessaria libertas, ut docent Theologi, agentes de innocentibus infantibus pro Christo occisis; unde martyrium causat etiam gratiam aliquo modo ex opere operato, ut plures dicunt: dein martyribus sufficit libertas ad circumstantias mortis. At verò Christo tribuenda est libertas quoad ipsam substantiam mortis; nam ipse dicit de anima, seu vita sua *Joan. 10. v. 18.* *Nemo tollit eam a me: sed ego pono eam a me ipso: & potestatem habeo ponendi eam, & potestatem habeo iterum sumendi eam:* quod nullus martyrum dicere potuit.

QUA-

QUÆSTIO II. De Objectis Meritorum Christi.

ARTICULUS I.

Quid, & Quotuplex sit Meritum.

451. Certum est, Christum Dominum, non tantum nobis tempore posterioribus, sed etiam B. Virgini matri suæ, & alijs quoque progenitoribus suis, meritum esse varias gratias, & dona supernaturalia, quæ ipsis collata fuere jam ante existentiam actualem Christi. Vicissim Theologi communissimè tradunt, etiam B. Virginem, & alios quoque progenitores Christi, meritos fuisse, saltem circumstantias incarnationis, si non de condigno, saltem de congruo, de quo agemus paulo inferius. Difficultas jam, quam aliqui maximam totius hujus tractatus existimant, nascitur ex eo, quomodo hæc merita mutua debeant conciliari, & an admittenda sit aliqua mutua naturæ prioritas inter illa, vel an omnis mutua naturæ prioritas tanquam impossibilis sit rejicienda: quo casu dein quaeritur, quo in genere, vel qua in specie, fuerint merita Christi.

452. Ad hæc clariùs exponenda, pauca repeto aliqua ex tractatu de merito. Meritum supernaturalis (de hoc enim est modò quæsitio) in genere rectè definitur ex Oviedo in *1. 2. tr. 9. contr. 1. p. 1. n. 4.* Obsequium factum DEO, ex se potens povere ad retributionem doni supernaturalis. Dividitur in meritum de condigno, & meritum de congruo, de qua divisione ita habet S. Thomas in *2. disp. 27. q. 1. a. 3. in corp.* Dicitur autem aliquis mereri ex condigno, quando invenitur æquivalenter inter premium, & meritum, secundum rectam estimationem: ex congruo autem tantum, quando talis æquivalenter non invenitur, sed solum secundum liberalitatem donantis minus tribuitur, quod damus debet. Quare meritum de condigno, quod aliqui vocant meritum simpliciter, dicitur illud, quod est æquale premio: ac meritum de congruo, quod quidam vocant meritum secundum quid, est illud, quod non est æquale premio, sed quod tantum habet aliquam imperfectam exigentiam ad premium: interim tamen multum debet accedere de liberalitate, & affectu donandi in premiante.

453. Ubi tamen notandum ex Oviedo *cit. tr. 9. contr. 5. p. 1. n. 5.* Gormaz tract. de merito *n. 11.* & aliis, quibus præit S. Thomas, hanc æquivalentem non debere esse strictè arithmeticam, sed sufficere geometricam, seu aliquo modo proportionalem; sic enim habet Angelicus *loc. cit. num. præced.* Est enim duplex æquivalenter, scilicet quantitatis, & æquivalenter proportionis. Secundum quantitatis æquivalenter ex actibus virtutum vitam æternam ex condigno non meremur; non enim tantum bonum est in quantitate actus virtutis, quantum præ-

mium glorie, quod est finis ejus. Secundum autem æquivalenter proportionis ex condigno meremur vitam æternam; attenditur enim æquivalenter proportionis, quando æqualiter se habet hoc ad illud, sicut alius ad alterum; non autem majus est DEO vitam æternam tribuere, quam nobis actum virtutis exhibere: sed sicut hoc congruit huic, ita illud illi: & ideo quædam proportionis æquivalenter invenitur inter DEUM premiante, & hominem merentem.

Nempe, ut rite determinetur æquivalenter, seu proportio inter meritum condignum, & premium, attendi debent etiam circumstantiæ, & maxime dignitas premiantis; nam, quo major est dignitas premiantis, eo majori premio etiam dignum est meritum; neque enim decet, ut idem meritum, vel obsequium, in se materialiter sumptum, eodem modo remuneretur rex, ac alius inferior: e. g. si vitam servet rusticus, ac regi, non debes parum remunerationem expectare ab utroque, sed majorem longè à rege; nec enim deceret, regem pro hoc obsequio tantum dare aliquot florenos, qui satis essent pro paupere rustico; nec excessus ille domi regis erit tantum liberalis donatio, sed spectabit ad condignitatem premij, respondentis tali merito.

454. Nec dicas, obsequium præstitum persona digniori decrescere in ratione meriti; nam, licet hoc sit verum, tamen non ideo etiam meritum decrescit in ratione condignitatis ad premium; cum hæc condignitas partialiter constituitur, saltem aliquo modo geometricè, ex dignitate premiantis, nec sicut in solo intrinseco valore, aut æstimabilitate actionis meritoria. Quare, licet meritum, regi exhibitum, e. g. defensio vite illius contra hostem, minus in se sit, quam sit idem meritum exhibitum rustico, tamen meretur de condigno majus premium à rege, quam à rustico, ut est modò dictum. Et hoc est, quod S. Thomas dicit, meritum debere esse æquale premio secundum rectam estimationem; recta enim æstimatio planè judicat, plus in premium dare debere regem, quam tantum nobilem, & hunc plus, quam rusticum.

Quantum autem debeat ab hoc, vel illo premiante dari, non potest desumi aliunde, nisi ex morali prudentum judicio, sive æstimatione. Hoc semè idem dicere volunt alij, quando dicunt, meritum condignum debere habere æquivalenter, non quidem quoad quantitatem, seu arithmeticè, sed tamen quoad virtutem, hoc est, quoad vim movendi, quæ dependet etiam à dignitate premiantis. Idem etiam intelligitur, si dicatur, debere meritum condignum habere æquivalenter similem illi, quam habet semen cum arbore, quam continet in virtute.

455. In merito autem de congruo, non quidem requiritur hæc æquivalenter: requiritur tamen, prout ait Haunoldus *l. 2. tr. 31. c. 3. n. 842.* ut sit tam æstimabile, ut premiatis possit prudenter moveri ad dandum illud

R 3

illud primum: e. g. si supremus militum dux in signem referat victoriam de hostibus, meretur de condigno triumphum: de congruo insuper augmentum magnum reddituum, aut vectigalium: alius locum tenens, se egregie gerens meretur de condigno dignitatem centurionis: at de congruo meretur dignitatem altiore: alius gregarius, qui extraordinarie se egregie gerit, meretur de condigno promoveri juxta suum statum: de congruo autem talis gregarius meretur etiam, ut altius promoveatur: quia non agitur imprudenter, si talis etiam per saltum promoveatur.

At verò, si rex puerum stabularium, ob habitam diligentem curam equi, statim adoptaret in filium, merito, ut ait Haunoldus, diceretur imprudenter agere; nec enim istud vel de congruo meretur. Addit rectè Gormaz *tr. de merito n. 19. & seq.* quòd meritum congruum patitur magnam latitudinem, & quòd debeat quidem esse congruentia aliqua cum premio, ea tamen inferenda sit, vel ex auctoritate, vel ex ratione, vel ex comparatione cum alijs meritis certò congruis.

456. Ex his desumitur, quomodo intelligendum sit illud, quòd videtur esse commune axioma Theologorum, scilicet: *DEUS punit infra condignum, & praeiudicat ultra condignum*: item illud S. Pauli *ad Rom. 9. v. 13. Non sunt condignae passionibus temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis*: & quidem axiomatis illius sensum multiplicem asserunt Oviedo *in 1. 2. tr. 9. contr. 5. p. 6.* atque Haunoldus *l. 2. tr. 3. c. 3. n. 350.* & hic rectè observat, quòd, si datur pretium rei triplex, summum, medium, & infimum, ita etiam datur triplex condignitas meriti.

Quare potest hoc axioma 1. explicari in hoc sensu, quòd DEUS semper det primum summum, sive correspondens summam condignitatem, potest dici, quòd DEUS praeter primum essentiale condignum, addat etiam alia accidentalia. 2. potest dici, quòd merita, in se praecise spectata, seu materialiter, seclusa gratia condignificante, non mercantur tantum, quantum DEUS respondit. In hoc ultimo sensu Haunoldus *loc. modo cit. n. 849.* & apud ipsum Bellarminus, Suarez, ac Ruardus, explicant supra adductum textum S. Pauli: & videtur hic sensus desumi ex ipso contextu; quia S. Paulus praemittit *v. 14. Quicumque enim spiritu DEI aguntur, ij sunt filij DEI*: quasi diceret: nisi passionibus eas toleremus ut filij DEI, non sunt condigna. Potest etiam dici cum eodem Haunoldo, S. Paulum tantum negare aequalitatem arithmeticam: quòd idem etiam potest responderi ad supra allatum axioma Theologorum.

457. Dividitur meritum ulterius à recentioribus in *meritum impetratorium, & compensativum*. Primum, seu *impetratorium*, quòd etiam vocatur *remunerandum*, vel *attributivum*, est illud, quòd per modum

causae moralis, seu *quia est*, movet ad retribuendum primum: sic e. g. victoria obtenta movet, ad decernendum belliduci triumphum: bona opera supernaturalia, in statu gratiae facta, movent ad dandum augmentum gratiae. At *meritum compensativum*, vel, ut alii vocant *solutivum*, juxta suos auctores est illud, quòd non movet, *quia est, sed, ut sit*, per modum causae finalis: e. g. si quis anticipatò solvit mercedem operario, labor, subsequens dationem mercedis, est meritum compensativum; quia movet alterum ad dandum mercedem anticipatam, non quia est, sed, ut sit, & ut per laborem compensetur, vel vicilium quasi solvatur merces.

Dicunt tamen isti auctores, ex hoc non sequi, quòd quilibet finis sit tale meritum; nam, ajunt, si merces non datur inquit habenda compensationis, non erit tale meritum. Attamen opponi potest, quòd, quando docunq; intenditur finis, saltem ordinariè intendatur in eo utilitas, vel bonum, quòd aliquo modo compeniet media, vel ultimum eorum; alias non prudenter videretur ea media adhiberi. Hoc tamen verum est, quòd, si contingeret, ut finis obtentus non compensaret media, utique non foret meritum realiter compensativum. Haec paucis praemittenda via sunt, ad melius intelligendam sequentia de condignitate, vel congruitate, aut qualitate meritorum Christi, B. Virginis, & progenitorum Christi.

ARTICULUS II.

An Merita Christi sint Impetratoria, vel Compensativa.

458. Plures sunt Theologorum de meritis Christi, B. Virginis, ac progenitorum, diversae sententiae, dum varij varè hanc difficultatem enodare conantur, quos videre est apud Haunoldum *l. 4. tr. 1. n. 344. & seq.* Tres praeter alijs celeberrimos assero. Primus est Suarezij, & aliorum, dicentium, merita Christi, ut existentia intentionaliter, fuisse priora ad gratias B. Virginis, & progenitoribus collatas: e contra merita B. Virginis, & progenitorum fuisse priora ad Christum ut actualiter existentia; & sic volunt evitari mutuum naturae prioritatem in eodem genere.

Sed imprimis, cum causa moralis, tantum inhiat movendo potentiam rationalem, non autem physice efficiendo, videtur ejus prioritas desumenda ab ea existentia, quam habet tunc, quando movet potentiam ad decretum, seu volitionem: & censenda est, esse prior naturae ad effectum, ratione illius existentiae, sub qua movet ad decretum: atqui merita B. Virginis, & progenitorum, dum suo modo moventur ad decretum DEI (quòd ab aeterno existit) non potuere esse existentia, nisi intentionaliter, vel, fortè melius loquendo, objective; cum non potuerint esse physice ab aeterno: ergo etiam

An Merita Christi sint Imperatoria, vel Compositiva.

etiam tantum secundum existentiam intentionalem, vel potius objectivam, fuisse priora ad Christum, adeoque in eodem genere. Quòd autem postea actualiter prius extiterint, nihil videtur ad rem facere; cum jam prius debuerint moraliter causare, seu movere.

459. Secundò, ut urget bene recentior quidam, existentia intentionalis rei non causat moraliter, seu non movet; cum sit tantum cognitio motivi, sive ejus intentionalis applicatio: sed tantum movet existentia realis, intentionaliter, seu objective existens: sicut non movet cognitio finis, sed ipse finis cognitus: ergo tam existentia realis meritorum Christi est prior ad existentiam realem meritorum B. Virginis, quam existentia realis meritorum B. Virginis est prior ad existentiam Christi: adeoque non videtur, quomodo evitetur mutua naturae prioritas.

Dices. In hoc casu una causa moralis existit per statum, nempe merita B. Virginis, & altera tantum per alienationem, nempe merita Christi. Respondeo. Inprimis etiam merita B. Virginis, dum jam ab aeterno moventur ad decretum DEI, tantum extiterunt per alienationem: dein, etsi omitteretur, dari hanc diversitatem, tamen potest dici, per eam non tolli prioritatem naturae in eodem genere; alias motum praeteritum, vel causa moralis praeterita, qua jam non amplius ex sit per statum, e. g. injuria olim illata, non causaret in eodem genere morali, in quo injuria in praesenti accepta causat: quòd est incredibile. Nec dicas, injuriam praeteritam adhuc existere in effectu, e. g. in memoria sui; nam iterum responderetur, quòd non moveat memoria, sed ipsa injuria.

460. Secunda sententia est eorum, qui cum Haunoldo *l. 4. tr. 1. n. 356.* & alijs recentioribus, quos citat Gormaz *de merito n. 23.* dicunt, merita Christi non fuisse naturae priora ad existentiam, vel merita B. Virginis, ac progenitorum: sed fuisse naturae posteriora, adeoque Christum B. Virginis, & antecessoribus suis, meritum fuisse gratias merito compensativo: sive gratias, & dona, progenitoribus data fuisse, tanquam primum anticipatò collatum, quòd dein compensatum fuerit per merita Christi, posteriori tempore exhibita: atque adeò merita Christi causasse per modum causae finalis, ut explicatum fuit *n. 457.* Sed, licet haec sententia probabilis sit, tamen non videtur admitenda; quia meritum, quòd adstruit, non est meritum proprie dictum.

Probatur. SS. Patres tantum faciunt mentionem meriti impetratorij, seu remunerandi: nec licet fingere significationem vocum pro libitu: ergo non debet admitti aliud novum genus meriti. Nec dicas, SS. Patres tantum loqui de meritis respectu totius generis humani; nam sanè loquuntur universaliter de meritis Christi, etiam prout ista respiciunt patriarchas, & alios homines antiqui testamenti. Dein S. Thomas *q. 29. de veritate (qua est de gratia Christi)*

si) a. 6. in corp. atq; Ad meritum est causa praemij, non quidem per modum finalis causae; sic enim magis praemium est causa meriti: quibus verbis aperte negat, quòd meritum possit causare per modum causae finalis, qualiter tamen juxta suos patronos causaret meritum compensativum.

Addit *ibidem* S. Doctor: *Quòd autem in humanis aliquis pro accepto beneficio domino suo servit, magis habet rationem gratiarum actionis, quam meriti.* Unde, ut rectè ait Gormaz *de merito n. 29.* qui propter acceptam anticipatò pecuniam laborat, e. g. ut debitum expungat, non dicitur mereri, sed solvere, & compensare. Quin etiam antiqui Theologi putarunt, non minus requiri ad meritum, ut moveat ad remunerationem, quia est, quam requiratur, ut sit obsequium: ergo non agnovissent hoc meritum compensativum.

461. Accedit, quòd in hac sententia difficulter explicetur, quomodo probari possit, quòd prima gratia non cadat sub meritum: & quidem probari possit ad mentem SS. Patrum ex illis textibus *1. Cor. 7. v. 25. Misericordiam consecutus sum à Domino, ut sim fidelis.* & *ad Ephes. 1. v. 4. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti*: ex quibus tamen Patres, & Concilia, hoc probant, ut videre est apud Oviedo *in 1. 2. tr. 9. contr. 1. punct. 4. n. 66.* si enim meritum proprie dictum, etiam est illud, quòd movet, ut sit, ratio haec nulla est; nam, sicut merita Christi juxta adversarios moventur ad dandas gratias antecessoribus, non, quia fuerunt, sed, ut sint, ita etiam, movissent fidelitas, & castitas, esse merita, & movere ad dandas gratias, ut sint, seu ut gratias impenderent, sequenti fidelitate, & sanctitate.

Nec dicas 1. primam gratiam tantum in hac providentia non cadere sub meritum; nam, quidquid de hoc sit, non queritur hic de eo, quid possit fieri, sed de bonitate illationis, & argumentationis SS. Patrum, qui ex eo, quòd aliquid moveat, ut sit, intulerunt, quòd non possit esse meritum: ex quo legitime deducitur, eos non agnovisse meritum compensativum. Nec dicas 2. hoc meritum admitti debere; eoquòd aliter non possit solvi difficultas circa merita Christi; hoc enim, ut ait Gormaz *de merito n. 37.* est potius vitare, & fugere difficultatem, vel ei succumbere, quam eam solvere; unde communiter auctores paulò antiquiores hoc meritum nunquam asserunt.

Neque dicas 3. SS. Patres tantum vel seere, quòd prima gratia non cadat sub meritum impetratorium, seu remunerandum; nam hoc dici non potest; quia SS. Patres contra Semipelagianos (qui dicebant, primam gratiam cadere sub meritum, quin distinguerent inter meritum impetratorium, & compensativum) simpliciter dicunt, primam gratiam non cadere sub meritum: & nec ipsi distinguunt inter meritum impetratorium, & compensativum, quòd ipsi non agnovissent aliud

aliud meritum propriè dictum, quam impetratorium.

462. Tertia tandem sententia (quam præ alijs tenendam existimo) est eorum, qui admittunt mutuam aliquam prioritatem naturæ, inter has duas causas morales: sicut defacto plures philosophi eam admittunt inter alias causas morales naturales: & ejus exemplum communiter dare solent recentiores in eo, cui revelatum esset, quod sit incarcerandus, quique propterea ex ira blasphemet, & propter hanc ipsam blasphemiam incarceretur: quo in casu incarceratio est prior naturâ ad blasphemiam, & vicissim blasphemiam ad incarcerationem; neque enim ista tantum se habent ut causæ finales; non enim ille homo blasphematur, ut incarceretur, sed quia aliunde, saltem præcisivè, est incarcerandus: multò minùs autem incarceratur, ut blasphemet.

Equidem hanc etiam sententiam securusum in philosophia: nec mihi videtur posse contra eam, in casibus præsertim naturalibus, alicujus momenti difficultas opponi: & quæ solet opponi, est potissimum de nomine, seu de eo, quid tandem significetur per prius naturâ, an tantum illud, quod est realiter aliunde existens, vel etiam illud, quod est præcisivè aliunde existens: quidquid autem de hoc sit, saltem hoc videtur admittendum, quod duo ad se invicem possint movere, non ut sint, sed quia sunt.

Sed neque videtur hæc qualiscunque prioritas mutua evitari posse in ordine ad Christum; nam multa peccata supponebant pro priori mortem, & dolores Christi, e.g. incredulitas eorum, quibus Evangelium post Christi mortem est prædicatum: atqui hæc ipsa peccata fuere priora ad passionem Christi; quia etiam propter ista Pater Divinus eum pati voluit: & maxime Christus in cruce afflictus est ex eo, quod videret hæc peccata secutura. Dicere autem, Christum non doluisse, quia ea peccata erant secutura, sed, ne sequerentur, planè est incongruum; nam Christus non tantum voluit ea impediri: sed quia vidit, ea non esse impedienda, adeoque omnino absolute esse futura, propterea doluit.

463. Sed tamen restat difficultas, non adeò parva in nostro casu, qui sit multum distat ab illo blasphemix, & incarcerationis; nam ibi inprimis causalitas moralis, & prioritas, datur respectu diversorum intellectuum: dein (quod magis est advertendum) datur respectu intellectuum, capacium ignorantix, & cognitionis confusæ, ac præcisivæ: in nostro autem casu daretur respectu ejusdem unici intellectus Divini, incapacis omnis ignorantix, confusionis, & præcisionis.

Responderi tamen potest, nec ista obesse; nam potest dici, quod ad causalitatem causæ moralis non requiratur, ut res putetur aliunde existere, vel ignoretur, quod dependenter ab hac causa existat: sed quod sufficiat, ut res non moveatur, ut de-

pendens, seu ut futura dependenter; hæc ratione enim jam non movet tanquam finis, seu ut sit dependenter ab hac causa: sed quia est, verbo: movet quidem res dependens, sed non ut dependens: quod, ut docent recentiores, sufficit ad causam moralem; nam certè causa ita movens non est causa finalis; quia hæc movet ut dependens, hoc est, ut fiat, vel existat, per hæc media, & dependenter ab illis: neque est causa exemplaris; nam hæc causat, non movendo, sed dirigendo: quæ directio utique hic non habetur in merito: ergo movet ut causa moralis; quia non datur alia causa inter intentionales: inter physicas causas autem utique meritum Christi locum non habet.

464. Ubi ulterius hoc notandum. Merita Christi præter dependentiam à B. Virgine, ejusque meritis, habent etiam aliquam independentiam, saltem in intentione Divina; quia scilicet erant futura, vel formaliter, vel arguitivè, etiam vi presentis decreti, etsi B. Virgo non fuisset futura mater DEI, nec isti futuri fuissent progenitores Christi, præsertim in nostra sententia, iuxta quam Christus venisset, etsi Adam non peccasset; unde potuerunt merita Christi DEUM movere tanquam independentia, seu ut intenta in priori signo rationis ante merita B. Virginis &c.

Hinc videtur mihi modus tendendi scientiæ, & volitionis Divinæ, seu decreti Divini, virtualiter, ut suppono, indivisibilis, ita posse ad captum nostrum explicari: *Cum videam varijs modis à me mitti posse Christum, & obtineri ejus merita, volo existentiam Christi, ejusque meritorum: & propter hæc ipsa merita volo has causas Christi, scilicet hanc ejus matrem, & hos ejus progenitores, potius quam alios: volo etiam B. Virgini, ejus matri, & progenitoribus, propter eandem meritum Christi conferre hæc, & has gratias: quibus, quia cooperabuntur, & orabunt adventum salvatoris, volo etiam propter has orationes, vel hæc merita, tanquam propter alterum motivum, existere Christum citius, vel volo accelerationem adventus Christi, & alias ejusdem circumstantias.* In hoc toto decreto nulla videtur intercedere imperfectio, aut confusio, vel ignorantia: sed ad summum respicitur duplex motivum à DEO, unum majus, alterum minus ponendi Christum, vel potius celeritorem ejus adventum, aliasque circumstantias, in quo nihil est absurdum: sicut non fuit absurdum, quod DEUS miserit Samuelem prophetam propter duplex motivum in Bethlehém, de quo vide n. 261.

An autem hæc dicenda sit strictè dicta mutua naturæ prioritas, vel non, questio est tantum de nomine. Negant quidam ex eo, quod merita Christi, & B. Virginis &c. non sint mutuo priora secundum omnia eadem; nam merita Christi moverunt DEUM ad ponendam hanc matrem, & hos progenitores, ac dandam ijs gratiam &c. moverunt, inquam, ut independentia à matre, & progenitoribus (intellige independentia suo modo

modo intentionaliter, seu in tantum, in quantum non movit DEUM dependentia illa physica, qua dependebat Christus, & consequenter etiam merita ejus, à matre, & progenitoribus in statu physico: merita autem matris, & progenitorum moverunt ad Christum, ut dependentem à se, seu ad ipsam dependentiam Christi à se; quia impetrarunt, ut ipse ex sua progenie nasceretur &c.

465. Alii autem ahiant, dari in hoc casu aliquam mutuam naturæ prioritatem, & dicunt, sufficere ad talem mutuam prioritatem, quod una pars complexi, seu concreti, sit mutuo prior ad alteram, seu ad alterum partialiter acceptum: sive, quod merita Christi sint priora ad merita matris &c. atque vicissim, licet non sit prior eorum dependentia in statu physico; quia in illa prioritate sola involvitur tota difficultas mutua prioritatis, scilicet, quod se mutuo causent. Sed, cum hæc mutua causalitas non repugnet, quoad rem convenit: questio autem de nomine non est digna longiore lite: sufficit, si utrinque admittratur, quod ista merita ad se invicem moveant, non, ut sint, sed, quia sunt, ut superius diximus. Scio utique, non carere hanc sententiam suis difficultatibus: at videntur in alijs sententiis esse majores; unde, ut supra jam dixi, istam sic explicatam præ alijs tenendam existimo.

ARTICULUS III.

Solvuntur Objectiones.

466. **B.** 1. Si DEUS decrevit Christum propter merita B. Virginis, & progenitorum, tunc decrevit eum, non, quia jam est, sed, ut sit: ergo cum tantum decrevit ut finem, vel ad summum tanquam habiturum merita compensativa: adeoque debet admitti, quod merita Christi respectu progenitorum sint compensativa. Confirm. 1. Si DEUS decrevisset merita B. Virginis, ac progenitorum, & consequenter etiam gratias, ad hæc merita prærequiritas, propter Christum, aut ejus merita, decrevisset faciendum id, quod vidisset aliunde jam existens: hoc est ridiculum, & DEO indignum: ergo.

Confirm. 2. Juxta nos decretum DEI haberet hunc sensum: *Quia Christus per hanc actionem, dependenter ab hac matre, & his progenitoribus, prius exiturus, hoc tempore, ac loco, primo productus, suis meritis dignus est, volo in ejus gratiam, matri, ac progenitoribus ejus, anticipato dare existentiam, & hæc dona, quibus easdem circumstantias mereantur, & Christum per hanc ipsam actionem, hoc loco, ac tempore, primo producant: sed sapientissimus DEUS non potest tale decretum concipere: ergo.*

Resp. dist. ant. Si DEUS decrevit Christum propter merita B. Virginis, & progenitorum, tunc decrevit eum, non, quia jam est, sed, ut sit, hoc est, formalitas decreti, decernens Christum venturum, & præsertim

formalitas decernens, cum venturum propter merita B. Virginis, & progenitorum, non decrevit, aut respexit Christum, tanquam jam aliunde existentem, seu quia jam est, conc. ant. formalitas decreti, decernens gratias, & consequentia merita B. Virginis, & progenitorum, propter Christum, non respexit Christum, tanquam jam aliunde existentem, seu quia jam est, neg. ant. & conf.

467. Tres distinguendæ sunt in decreto DEI formalitates. Prima est, quæ decernit Christum, venturum propter excellentiam mysterii, vel redemptionem generis humani, tanquam motivum primum, independentem ab hac matre, vel his progenitoribus. Secunda est, quæ propter Christum, ab his progenitoribus, saltem in prima intentione Divina, independentem, seu independentem ab his exiturum, decernit gratias conferendas B. Virgini, ac progenitoribus, ex quibus gratis dein oriuntur merita B. Virginis, & progenitorum. Tertia est, quæ propter merita B. Virginis, ac progenitorum, tanquam alterum motivum, decernit Christum, seu potius circumstantias adventus ejus.

Hæc quidem tertia formalitas non respicit Christum; ut aliunde jam existentem, & hinc nullo modo decernit eum venturum, quia jam est. Similiter neque prima formalitas respicit Christum jam aliunde existentem: sed primum eum decernit venturum propter primum motivum. At verò formalitas secunda respicit Christum, ut jam ratione primæ formalitatis existentem, atque etiam præsuppositum ad gratias, & consequenter ad merita B. Virginis, & progenitorum: atque adeo ad has gratias, & merita movet Christus, quia est; unde, cum ratione secundæ formalitatis Christus sit prior ad merita B. Virginis, & ratione tertiæ formalitatis, merita B. Virginis sint priora ad Christum, saltem aliquo modo in complexo cum circumstantiis sumptum, datur aliqua mutua naturæ prioritas, vel quasi naturæ prioritas, quæ tamen non repugnat.

Ex quibus omnibus patet, quod Christus ad merita B. Virginis, & progenitorum, moverit ut existens, sive, quia est: quod non competit causæ purè finali; unde voluntas DEI se determinavit ad conferendas has gratias B. Virgini, & progenitoribus, propter ipsa merita Christi, ita, ut hæc collatio gratiarum non sit facta præcisè ad obtinendum Christum tanquam finem, sive, ut existat Christus tanquam finis; sed sit facta propter ipsam excellentiam Christi, & propter ejus merita jam prius intenta, seu ut intentionaliter non dependentia à matre, vel progenitoribus: quod sufficit ad causam meritariam, ac moralem. verbo: finis purè talis tantum movet ut dependens à his medijs, & ad hæc ipsa media ideo movet, ut per ea ipse obtineatur: non autem movet finis ut independentem à medijs, vel quia est, aut erit aliunde: adeoque Christus ad has gratias &c. non movit tanquam finis.

468. Ad 1. confirm. neg. ma. DEUS juxta nos non decrevit faciendum, quod jam aliunde absolute fuit factum, seu existens; sed tantum decrevit, ut id, quod vidit exiturum ex uno motivo, etiam exillat ex alio motivo, in quo nihil est absurdum, sicut in decernendo itinere Samuelis, de quo *n. 261.* imò, cum juxta nos DEUS decreverit ex utroque motivo per unicum indivisibile decretum, nunquam vidit per visionem aliquam, realiter, vel virtualiter priorem, quod Christus sit absolute exiturus ex uno motivo, quin simul viderit, quod Christus etiam sit exiturus ex altero motivo; nam non datur una scientia visionis, realiter, aut virtualiter prior altera, neque unum decretum ita prius altero: sed tantum datur prioritas aliqua in sensu formali, quatenus una formalitas decreti, vel visionis, præcedit formaliter, non autem virtualiter, aut realiter alteram. Cum quo tamen fiat, quod unum motivum, vel objectum decreti, possit esse prius naturâ ad alteram, ut fultus explicatum *tr. de DEO n. 556. & seq.* Sic e. g. DEUS unico decreto decrevit solem, & lucem; quo casu, licet sol sit prior naturâ ad lucem, tamen decretum produendi solem, non est prius ad decretum produendi lucem; cum sit realiter, & virtualiter idem. Adde, quod DEUS præcipue ex altero motivo decreverit circumstantias existentie, vel adventus Christi.

469. Ad 2. confirm. neg. ma. sed sensus decreti est, quem dedimus *n. 464.* neque decretum ita tendit, ut dicat: *Quia Christus est productus: sed ad summum: Quia est producendus.* Dein Christus movet ad dandas matri, & progenitoribus gratias, non ut dependens; quia formalitas prima decreti præcendit ab actione productiva, & matre, ac progenitoribus, ut patet *ex n. 467.* & ex modo tendendi, quem explicavimus *n. 464.* Neque in nostra illa explanatione est ullum absurdum; nam utique DEUS potest prius formaliter velle finem, & pro posteriori primo signo eligere, vel determinare aliqua media ex iis, quæ vident sibi suppetere, ad eum finem obtinendum infinita; hoc enim est tantum dicere: volo finem, eumque volo obtinere per hæc media: in quo nihil est DEO indignum.

Nulla etiam in hoc modo decernendi est cæcitas, vel ignorantia; cum DEUS priori rationis ad omne decretum habeat omnem scientiam simplicis intelligentiæ, & omnem scientiam mediam, de omnibus medijs possibilibus: ex quibus dein pro posteriori signo rationis aliqua eligit. Sed nec est ulla necessitas, ut DEUS semper, antequam determinet finem, prius determinet media: sed tantum debet in executione prius ponere media, quam finem; unde neque est impossibile, ut aliquid necdum realiter existens, sed tantum existens in intentione Divina, moveat DEUM tanquam finis ad productionem sui, potius per hæc, quam per aliam causam, sive potius per hoc, quam per aliud medium. Sicut autem non est imper-

fectum, aut cæcum, dicto modo velle prius aliquid tanquam finem, ita neque erit imperfectum, aut cæcum, velle prius aliquid tanquam causam moralem.

470. Dices 1. DEUS debet absolute prævidere merita absolute futura, antequam decernat præmium, vel aliquid propter illa; ergo. Resp. 1. neg. ant. quia potest DEUS decernere gloriam ante merita absolute prævisa, ut diximus *tr. de DEO n. 684.* Resp. 2. dist. ant. DEUS debet prævidere merita ut dependentia ab omnibus circumstantiis, dependentia a quibus realiter existant, neg. antec. quasi præcendendo ab illis, om. ant. neg. conseq. DEUS non debet prævidere merita Christi, ut dependentia jam ab omnibus circumstantiis, matris, majorum &c. sed in illa formalitate decreti, primò incentiva meritorum Christi, potuit ea videre, imò actu vidit, tanquam independentia, & quasi præcisa a causis illis, & circumstantiis: quamvis simul viderit infinita media, & causas, per quas possit Christus immediate, & consequenter ejus merita mediatè, produci, quas causas, & circumstantias, primùm pro posteriori rationis determinavit: sicut scilicet DEUS etiam potest videre finem (quem formaliter prius determinat) antequam media.

Dices 2. Merita absolute futura præsupponunt decretum DEI absolute existens, Resp. dist. illatum. præsupponunt decretum existens ad existentiam suam physicam actualem. conc. illatum. ad existentiam tantum intentionalem, seu ad scientiam visionis, subdist. præsupponunt illud tantum formaliter prius, seu prius prioritate rationis, om. illatum. prius realiter, vel virtualiter, neg. illatum. Plura vide *in tract. de DEO n. 559. & seq.*

471. Ob. 2. Christus non potuit prævideri a DEO, ut eliciens meritum, antequam viderentur ejus progenitores: ergo non potuit DEUS ab his quasi præcendere. Confirm. Christus meritis est ut hic homo, eu ut habens hanc carnem: sed hanc carnem habuit a B. Virgine: ergo ut hic homo non potuit videri a DEO, nisi saltem in obliquo videretur Beatissima Virgo. Resp. dist. ant. Christus non potuit prævideri ut eliciens meritum, tanquam jam a parte rei, & actualiter existens, antequam viderentur ejus progenitores. conc. ant. non potuit prævideri ut eliciens meritum, tantum tanquam existens objective, aut intentionaliter in mente, & voluntate Divina. neg. ant. & conseq.

Diferimen magnum est inter hos duos status. Repugnat aliquid a parte rei existere, quin existat per determinatas causas, & in determinatis circumstantiis: ergo, consideratum ut existens a parte rei, non potest movere ad productionem sui, per has potius, quam illas causas; quia jam supponitur per aliquas determinatas productum (taceo, quod non possit movere ad sui productionem illud, quod jam supponitur productum) At verò res existens tantum objective,

ctive, seu intentionaliter, est necdum producta, sed est adhuc indifferens ad causas, ut patet in fine, objective, vel intentionaliter existente: ergo potest cognosci, quin pro priori cognoscatur ejus causa; vel circumstantia determinata.

472. Ad confirm. neg. conseq. Syllogismus non est in forma; infertur enim terminus in conclusione, qui nunquam fuit positus in præmissis. dist. tamen mi. Christus habuit hanc carnem a Beatissima Virgine, ita tamen, ut hæc caro absolute potuisset haberi ab alia matre, vel a solo DEO. conc. mi. secus. neg. mi. & conseq. sic enim jam potuit DEUS quasi præcendere modo explicato a B. Virgine. Idem responderetur, si obijciatur, quod Christus sit meritis, tanquam filius B. Virginis. Hoc tamen non obstante, debemus grates maximas Beatissime Virgini, tanquam genitrici Divine, & merenti accelerationem adventus Christi &c. quia, licet in prima formalitate decreti ab ipsa, ut dictum est, suo modo præcinderetur, non tamen præcinderetur in formalitate secunda, quatenus ob ejus merita de congruo, non quidem adventus Christi secundum substantiam, attamen ejus acceleratio, & alique alie ejus circumstantie fuere decreta. Dein ab ipsa, tanquam causa physica, productus est Christus, adeoque ipsa fuit mediatè aliquo modo causa ejus meritorum.

473. Ob. 3. DEUS non potest velle Christum, vel aliam rem, aut finem, nisi per determinata media: ergo neque potest prævidere, nisi per determinata media existentem. Confirm. 1. Repugnat DEO decretum disjunctivum: sed tale deberet esse juxta nos decretum DEI, intendens Christum: ergo. Confirm. 2. Decretum DEI juxta nos esset determinatum, & indeterminatum: hoc repugnat: ergo. prob. ma. esset determinatum; quia determinaret media, & causas Christi: esset indeterminatum; quia eadem media, & easdem causas non determinaret: ergo. Resp. dist. ant. DEUS non potest velle Christum actu, & realiter in executione existere, nisi per determinata media. conc. ant. non potest velle, seu per aliquam formalitatem decreti, pro priori signo rationis præsuppositam, ad electionem mediatorum, intendere Christum, nisi per determinata media. neg. ant. & sub eadem distinct. conc. vel neg. conseq. sensus distinctionis patet *ex n. 469. & 471.*

Nec dicas, DEUM debere videre rem existentem eo modo, & ordine, quo postea existit; hoc enim tantum verum est de scientia fundata in formalitate decreti, decernente ipsam executionem, & pro posteriori signo rationis posita: non verò de formalitate incentiva, & pro priori signo rationis posita; nec enim debet DEUS intendere media ante finem, nec etiam necessarîo debet in intentione sua, & consequenter nec debet in intentione sua, pro priori signo rationis posita, res hoc ordine videre, hoc est, media ante finem, vel causas ante ef-

fectum: quamvis omitam, id fieri in formalitate decreti ut executivi, seu in formalitate pro posteriori signo posita.

474. Ad 1. confirm. Resp. 1. om. ma. neg. mi. Nostrium decretum non est disjunctivum, sed potius scientia prævia est aliquo modo equivalenter disjunctiva; quia DEUS per eam videt, se posse, vel per hæc, vel per alia media, Christum producere. Resp. 2. dist. ma. repugnat DEO decretum realiter disjunctivum, om. ma. repugnat DEO decretum tantum formaliter, aut equivalenter disjunctivum. neg. ma. & dist. sic mi. neg. conseq. Non repugnat DEO decretum tantum formaliter, sive in conceptu nostro, & quidem duntaxat equivalenter disjunctivum, in hoc tantum sensu, quod prima formalitas decreti, intendens, vel volens tantum Christum, necdum eum velit per determinata media, sed suo modo præcindat, an per hæc, vel per alia sit producendus.

Ad 2. confirm. neg. ma. nam decretum realiter acceptum, revera est determinatum, atque etiam determinat causas Christi, & tantum formalitas, pro primo signo rationis præsupposita, nondum concipitur determinare causas Christi: sicut in prima formalitate decreti Divini, intendens iter Samuelis in Bethleem, propter unctionem Davidis in regem, nondum concipitur alterum motivum offerendi sacrificij, qua de *re n. 261. & 264.* verbo: in hoc nostro decreto admittitur, quod DEUS primò velit Christum, & cum vi hujus voluntatis, seu intentionis, Christus exiturus sit, veli propter ipsum, seu propter ejus merita, simpliciter in se spectata, & non ut dependentia ab his, vel illis progenitoribus, dare illis, nempe progenitoribus ejus gratias: in quo prolixius nihil absurdum, nihil DEO indignum, sed omnia Divinam munificentiam, maxime decentia.

ARTICULUS IV.

Solvuntur reliquæ Objectiones.

475. Ob. ulterius 4. Christus non potuit merito impetratorio mereri gratias progenitoribus: ergo nostra conclusio non subsistit. prob. ant. mereri merito impetratorio est mereri petendo, & orando per merita sua: sed Christus non potuit petere, nec orare per merita sua gratias progenitoribus concessas: ergo. prob. mi. ridicula fuisset oratio Christi petentis, ut darentur gratias, quæ jam ante mille, & plures annos, fuerant collata. Resp. neg. ant. ad prob. resp. 1. neg. ma. cum Rhodus de incarnat. *disp. 4. q. 4. sec. 3. §. 2.*

Ad meritum impetratorium non est necessaria oratio, vel petitio formalis, aut etiam applicatio meriti, ad aliquid determinatum impetrandum, ut patet in actu charitatis, qui, licet abstrahat ab omni proprio bono, tamen meretur aliquid. Item, etsi bellidux, qui reportavit insignem victoriam,

non petat triumphum, nec suas actiones, quæ fuerunt causa victoriae, in hunc finem applicet, tamen eum est meritis, & quidem merito imperatorio, seu merito movente, quia est. Pariter, etiam si Christus non petiisset gratias, nec determinatè applicasset merita sua matri, vel progenitoribus, tamen potuisset illis eas mereri merito verè imperatorio. Neque etiam ex eo, quod uni, e. g. matri, plus meritis fuerit, debuisse specialiter pro ea orasse, vel ei merita sua applicasse, potuisset enim DEUS ea merita ita applicare, ac ordinare.

476. Quia tamen est communior modus loquendi Theologorum, Christum petiisse, vel orasse pro suis progenitoribus, & imperatè illis gratias, videtur hoc non esse negandum, etsi sit difficulter explicetur, quomodo Christus oraverit; nam videtur ridicula hæc oratio Christi: *Rogo te Pater, ut dederis ante mille, & plures annos, Abrahamo propter mea merita gratias, & ante annos quindecim mæ matri.* Sed rectè advertit Arriaga tom. 6. seu de incarnat. disp. 17. n. 20. & 24. hanc difficultatem esse communem omnibus orationibus, aut petitionibus ad DEUM factis, etiam quando nos futura petimus; nam, quandoque etiam aliquid futurum petimus à DEO, petimus, ut DEUS velit dare; neque enim petimus, ut desine voluntates, sed ut misericorditer exaudiat preces, easque benignè respiciat.

Sic ipse Christus Psalm. 21. (qui totus de ipso est, adeò, ut quidam dicant, à Christo in cruce totum recitatum fuisse) ad Patrem ait v. 20. *Ad defensionem meam confice, & v. 25. Cum clamarem ad eum, exaudi me.* item David in Psalm. 118. v. 370. *Iniret postulat me in conspectu tuo, ergo petimus, ut DEUS habuerit jam ab æterno scientiam nostrarum precum, & simul voluntatem petita concedendi; nam primum in tempore, DEUS nec cognoscere, nec velle aliquid potest. Nec dicas, nostras actiones in tempore non causare scientias, vel decreta DEI, sed tantum objecta; nam, licet nostræ actiones non causent scientias, aut decreta DEI; quia ista causari non possunt, tamen ad ea determinat DEUM, ut est innegabile.*

477. Imò, ut idem Arriaga modo cit. disp. n. 22. observat, etiam rogant sæpe homines DEUM, ut aliquid fecerit; sic, ait, mater jam grvida sæpe per se, & alios orat, ut pariat prolem masculam, quin tamen petat, ut, si foetus sit alterius sexus, DEUS per miraculum eum convertat in masculum (hoc enim, ut ait hic author, esset tentare DEUM) ergo orat, ut conceperit masculam prolem. Aliud est de petitionibus factis ad creaturas; cum enim creatura primum incipiant habere volitionem concedendi post petitionem, esset nimis tardum, si diceret: *Habe volitionem pro besterna die*; at verò DEUS, ab æterno jam omnia prævidens, potest ab æterno jam moveri à petitione primum

hodie physicè existente; quia hæc objectivè jam existit ab æterno.

Quare, in aliquo bono sensu, potuit Christus Patrem rogare, ut voluerit ab æterno dare, & in tempore, suam existentiam præcedente, dederit gratias progenitoribus suis, ob merita sua, quæ ab æterno jam absolute futura prævisa sunt; & DEUS potest merita ita prævisa, ut absolute futura, premiari, antequam existant; nam jam movent, quia sunt; & ita prævenire est liberalitatis: quamvis non contra possit DEUS peccata ante absolutam eorum existentiam punire; quia hoc saperet levitatem.

478. Nec etiam obest, quòd Christus, quando oravit, jam sciverit, eas gratias esse collatas; nam etiam scivit, voluntatem de conferendis futuris jam fuisse ab æterno, quin propterea non potuerit DEUM rogare, ut vellet, vel voluerit, in futurum propter merita sua gratias conferre: scilicet ab ea cognitione suo modo præcedebatur in ordine ad orationem; sicut etiam, quando Christus actum liberum exorere voluit, quem tamen se elicirum certissimo scivit, ab hac scientia præcedebatur.

Modus tendendi orationis Christi non malè sic exponitur cum Arriaga cit. disp. n. 21. *Pater æterne, scio, quòd ego hodie meo actu libero, & merito tuo, efficiam, ut tu ab æterno eum actum prævideris, itaque tibi placuerit, non minus, adest jam ab æternitate existisset: rogo ergo, ut sicut meus hic actus te determinat, ut ipsius jam ab æterno habueris scientiam, ita etiam te determinet, ut habueris voluntatem dandi matri, & progenitoribus meis gratias; prius tempore, quam mihi;* in qua petitione, suppositis præcedentibus hic dictis, nullum est incommodum.

479. Ob. 5. Nostra conclusio accedit ad errorem Massiliensium, sive Semipelagianorum: ergo non est admittenda. prob. ant. juxta nos moverunt DEUM merita Christi tantum conditionatè prævisa: hic est error Massiliensium: ergo. Resp. neg. ant. ad prob. neg. ma. Jam dictum est, non movere merita conditionatè prævisa, sed absolute prævisa.

Dices. Juxta nos, qui admittimus decretum virtualiter indivisibile, non præcedit ad decretum scientia visionis de meritis, sed tantum scientia media: ergo tantum moverunt merita conditionatè prævisa. Resp. In nostra sententia distinguenda esse in decreto indivisibili plures formalitates. Prima est, quòd decretum velit existentiam meritorum: secunda, quòd decretum hoc realiter acceptum videat ea merita absolute futura (nam in hac sententia scientia visionis est realiter identificata decreto) tertia, quòd decretum velit præmium conferre meritis: quarta, quòd velit præmium conferre per talem tendentiam, quæ velit præmium propter merita, & non vicissim. in forma dist. ant. scientia visionis non præcedit realiter, vel virtualiter ad decretum, sive prioritate

ritate rationis. neg. ant. & conseq. vide plura in tract. de DEO à n. 559.

480. Ob. 6. Hac ratione Christus potuisset mereri unionem hypostaticam, vel propriam existentiam: hoc autem communiter non admittitur: ergo. prob. ma. Christus est causa suæ causæ, scilicet B. Virginis, & progenitorum: sed, quòd est causa causæ, est etiam causa causati: ergo Christus est causa sui ipsius. Resp. neg. ma. ad prob. dist. ma. Christus est causa suæ causæ adæquate: neg. ma. est causa suæ causæ inadæquate. om. ma. & dist. sic mi. neg. consequentiam simpliciter prolatam. Christus ad summum esset causa meritoria mediata aliejus inadæquate influxus, quem habuisset B. Virgo in unionem hypostaticam: hoc autem non est simpliciter mereri unionem hypostaticam: & minime est mereri eam de condigno; alias, qui adderet unum florenum ad decem millia, quibus expungeretur aliquod debitum, posset dici solvisse totum debitum de condigno. Dein difficultas hæc est communis omni sententia; quia in omni sententia debet admitti, Christum redemisse etiam B. Virginem, ac progenitores, iisque multas gratias fuisse promeritum; unde omnis responso, quæ ab alijs datur, etiam nobis potest servire.

481. Adde, quòd illud axioma (vel quomodocunque vocatur) *Quod est causa causæ, est etiam causa causati*: juxta Suarez tom. 1. n. 3. p. disp. 10. sec. 4. §. Ad secundam. fallit, si moveat genus causarum; docet enim ibi Eximius, nihil dici causam sui ipsius, etsi tanquam finis moveat causas physicas ad se ponendum: atqui etiam in nostro calculo mutat genus causarum; nam a morali fit transitus ad physicam; meritum enim Christi tanquam causa morali movet ad ponendam B. Virginem, tanquam causam physicam. Idem quoque sententiam tradit Haunoldus l. 4. tit. 1. n. 364.

Insuper hoc axioma vel maxime fallit in nostro casu ideo; quia, quòd causatur à meritis, debet esse eorum præmium: ergo, si unio hypostatica causaretur à meritis Christi, deberet esse eorum præmium: atqui non potest esse præmium meritorum Christi: ergo neque potest esse, vel dici causata à meritis Christi. Subsumptum probatum est n. 355. ubi diximus, quòd præmium debeat esse aliquid distinctum a merito: ridiculum enim esset, aliquem premiari ipso merito. Item præmium debet esse aliquid, antecedenter ad merita indebitum: ergo Christus non potest tanquam præmium mereri seipsum; quia utique ipsemet non est aliquid indebitum sibi ipsi. Adde, quòd Christus totus cum sua existentia, & unione, constituit meritum (ut fuscè probatum à n. 351.) adeoque præsupponatur ad præmium: consequenter debeat ab hoc esse distinctus.

482. Ob. 7. Juxta nos principium meriti caderet sub merito: sed hoc est contra communem axioma Theologorum: ergo. prob. ma. juxta nos potest dari mutua naturæ prioritas: ergo meritum potest esse prius natu-

rà ad suum principium, adeoque istud mereri. Confirm. 1. Juxta nos etiam potest prima gratia cadere sub merito: hoc est Semipelagianum: ergo. ma. prob. ex eodem capite possibilis mutua prioritatis natura. Confirm. 2. Massilienses fuere in triplici errore. Primus fuit, DEUM premiari etiam merita tantum conditionatè futura: secundus, DEUM premiari merita, absolute quidem futura, sed naturalia: tertius, DEUM conferre primam gratiam propter ejus bonum usum absolute futurum: sed hic tertius error nobis impurari potest; quia dicimus, DEUM dedisse primam gratiam B. Virgini, ac progenitoribus, propter merita Christi absolute futura: ergo nostra sententia non debet admitti.

Resp. neg. ant. Inprimis in hac providentia DEUS non vult moveri, ad dandum principium meriti, propter ipsum meritum, consequenter hoc non est causa morali sui principij; nam principium meriti est prima gratia actualis, quam DEUS vult nobis dare gratis, hoc est, absque intuitu meritorum nostrorum, quamvis non absque intuitu meritorum Christi: respectu quorum tamen gratia illa non est principium. Quod autem DEUS non velit, eam gratiam primam dare intuitu nostrorum meritorum, patet ex Patribus, & Theologis communissime in docentibus.

483. Quid autem de absoluta potentia DEI fieri potuisset, non est necesse decidere. Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 10. sec. 4. §. Ad fundamentum. item Cominck de act. super. nat. sue Op. disp. 8. art. 7. n. 109. ac alijs admittunt, principium meriti, seu primam gratiam, posse de absoluta potentia, cadere sub merito. Negat e contra id Haunoldus l. 4. tit. 1. n. 361. cujus tamen ratio, quòd gratia actualis, seu illustratio superna, sit unice amabilis propter sequentem actum meritum, forte non est efficax.

Alijs tamen videtur efficacior ratio sequens. Meritum non potest movere ut aliunde existens, sive ut saltem præcisivè independens ab eo, à quo ipsum essentialiter dependet: atqui meritum quodvis supernum, saltem in infima specie, vel individuo acceptum, essentialiter dependet à prima gratia (quæ nempe est illustratio, seu actus intellectus, qui essentialiter præsupponitur ad meritum tanquam actum voluntatis) ergo meritum non potest movere ut aliunde existens, vel ut præcisivè independens à prima gratia: subsumitur: atqui meritum ad id, ad quod movet tanquam ad præmium, debet movere ut saltem præcisivè independens, sive ut aliunde existens (quod saltem illi facile concedunt, qui meritum compensativum nobiscum pro strictè dicto merito non agnoscunt) ergo meritum supernum non potest movere ad primam gratiam tanquam ad præmium, adeoque prima gratia non potest esse præmium meriti superni: seu, quòd idem est, non potest prima gratia cadere sub merito. Et hæc de prima gratia actuali.

484. Quod autem attinet ad primam gratiam

gratiam habitualement, dignificantem meritum, equidem potest homo eam mereri de congruo, sed non de condigno; quia condignitas meriti constituitur per ipsam gratiam sanctificantem, ut dictum n. 351. atqui meritum debet esse distinctum a premio, ex n. 481. ergo &c. Ex hac ratione auctores etiam inferunt, non posse Christum mereri suam incarnationem, vel unionem hypostaticam. Dico suam; nam aliam, e.g. Patris incarnationem, potuisset mereri cum Christi merita fuerint simpliciter infinita, adeoque condigna omni premio possibili. At non videtur posse mereri incarnationem suam; cum ipsam meritum Christi constituat ex Christo, seu dignitate Verbi ut uniti humanitati. Ex quo patet etiam responso ad 1. confirmationem.

Ad 2. confir. Resp. errores Massiliensium nihil ad nos attingere. Merita conditionata non premiuntur, aut punitur DEUS; alias quilibet homo deberet simul damnari, & simul beari; nam sub diversis conditionibus utrumque mereretur, ut jam dictum tract. de DEO n. 416. Nec etiam vel a longe sequitur ex nostra sententia; quod DEUM moveant merita naturalia ad conferendum premium supernaturale: cuius oppositum hic suppono ex tract. de gratia. Tertius error an fuerit Massiliensium, dubitat Suarez; verum, quidquid de hoc sit, a nobis proflus negatur; neque enim dicimus, hominibus dari ullam gratiam, & multo minus primam, propter merita hominum tantum futura; sed dicimus, omnem gratiam dari hominibus, vel ex opere operato propter merita Christi, & respectu hominum actu existentia; & tantum de meritis Christi dicimus, quod propter illa, non dum absolute existentia, sed tantum praevia ut absolute futura, date sint gratia B. Virgini, & progenitoribus alijs Christi, ac patriarchis, atque alijs hominibus antiqui testamenti: quod nemo potest negare.

ARTICULUS V.

An, & quid Christus sit meritis sibi, Angelis, & Hominibus.

485. **D**ico 1. Nec anima, nec natura humana Christi, merita est merito precedente pro priori temporis, vel naturae, unionem hypostaticam, seu incarnationem. Prima pars conclusionis est omnium Catholicorum contra Origenem, qui voluit animam Christi pro priori tempore ad incarnationem extitisse: & contra Photinum, ac Nestorium, qui dixerunt, totum hominem praecessisse unionem hypostaticam. Ratio autem huius primae partis conclusionis, sive, quod Christus non meruerit incarnationem, alio quo merito, quod fuerit prius tempore, est clara; quia Christus non potuit mereri, antequam existeret: sed non extitit, nec momento temporis, aut anima, aut homo ille,

ante unionem cum Verbo, seu incarnationem: ergo. ma. est clara, mi. definita in Synodo VI. ubi approbata est epistola Sophronij, in qua haec propositio minor clare habetur. vide n. 223.

Secunda autem pars conclusionis, sive, quod Christus neque meruerit incarnationem merito, quod fuerit prius natura, est communis Theologorum cum S. Thoma 3. p. 2. a. 11. in corp. Prob. 1. Scripturae passim incarnationem tribuunt unice benignitati, & misericordiae DEI: ergo indicant, esse aliquid pure gratuitum, ant. prob. sic Lucae 1. v. 78. dicitur: Per viscera misericordiae DEI nostri, in quibus visitavit nos, item ad Ephes. 2. v. 4. DEUS autem, qui dives est in misericordia, propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos, & cum essemus mortui peccatis, convulsit nos in Christo, & v. 5. Gratia enim estis salvati per fidem, & hoc non ex vobis; DEI enim donum est.

486. Prob. 2. S. Augustinus tr. 22. in Joan. in fine. ait: Neque enim illam susceptionem hominis illa merita praecesserunt, sed ab illa susceptione merita ex sancta coeperunt, & l. de praedest. sancto. c. 15. sic quaerit de Christo: Qui hoc ut esset, nempe salvator, & mediator, quibus tandem suis, vel operum, vel fidei, praecedentibus meritis natura humana, qua in illo est, comparavit? & post pauca ait: Illa omnia singulariter admiranda, & alia, siqua eius propria versissime dici possunt, singulariter in illo accepti humanae, hoc est, postea natura, nullis suis praecedentibus meritis: ergo, Plura testimonia S. Augustini citat Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 10. sec. 3. 6. Secundo hanc.

Prob. 3. ratione Doctoris Eximij, quam locomodo cit. 6. Ultimo arguitur. assert. Aetiones sunt suppositorum; ergo etiam actiones meritoriae, seu merita sunt suppositorum: ergo praesupponunt suppositum jam completum: ergo merita non possunt esse priora natura ad suppositum: atque adeo nec in Christo potuerunt esse priora ad unionem hypostaticam, quae constituit hoc suppositum, & ante quam natura humana Christi non fuit suppositum; quia haec natura nunquam habuit aliam substantiam ex n. 223. Et haec ratio, iuncta praeterit altera allata n. 483. item alia allata n. 484. probat quoque, quod Christus etiam totus non sit meritis unionem hypostaticam: imò istam nec mereri potuerit.

487. Intelligenda autem conclusio est, de prima unione hypostatica, qua primo corpus Christi, ejusque anima sanctissima fuerit unita Verbo; nam non probatur ex his rationibus, Christum non potuisse mereri augmentum unionis, sive novas ejus partes, quae de novo producebantur ratione nutritionis, de qua re dictum n. 197. Neque etiam probatur, quod Christus non potuerit mereri reproductionem unionis hypostaticae quoad illam partem, quae uniebat prius Verbo unionem naturalem inter corpus, & animam, atque in morte destructa est, at

verò

verò in resurrectione, vel iterum reproducta fuit, vel nova ejus loco producta; sicut enim Christus meritis est resurrectionem, ita potuit absolute etiam mereri illam unionem.

Dixi, non probari ex his rationibus; nam, cum jam antecederet ad haec daretur suppositum, Christus, cuiusque dignitas, essetque hoc premium distinctum a merito, rationes illae contra hunc casum non pugnant: an verò id non probetur ex alia ratione, quod scilicet haec uniones novae jam antecederet ad meritum fuerint debita, nolim decidere. Equidem partiales illae uniones, acquiritur de novo ratione nutritionis, videri possunt debita Christo, ferè sicut alijs hominibus debita sunt partes novae unionis naturalis, ratione nutritionis accrescentes. At verò unio, reproducta in resurrectione, non videtur fuisse magis debita, quam ipsa resurrectio, adeoque potuit, saltem in complexu cum resurrectione, esse premium meritum, ut docet Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 10. sec. 4. 8. Haec responso. Si tamen re arrectio ipsa premium fuit, ut multi volunt, quamvis alii videantur velle, resurrectionem Christo, tanquam naturali Filio DEI, debita fuisse. Sed, etsi Christo non fuerint debita illae uniones, adeoque eas mereri potuerit, non sequitur, quod eas actu meritis sit; quia, si ipse merita sua noluit in eum finem applicare, vel si Pater noluit ea ita acceptare, Christus non est eas actu meritis.

488. Dico 2. Probabilis ex ratione est, quod nec anima, nec natura humana Christi in abstracto, potuerit merito strictè congruo mereri unionem hypostaticam, seu incarnationem quoad substantiam. Dico, nec anima, nec natura humana; nam de Christo in concreto aliunde habetur, eum nihil posse mereri de congruo; cum ejus merita, utpote simpliciter infinita, semper necessariò mereantur de condigno. Haec conclusio quoad rem ipsam coincidit cum ea, an pura creatura possit mereri de congruo hypostaticam unionem.

Theologi quidem satis communiter docent, id fieri posse: at videntur meritum congruum non strictè accipere, sed in sensu latiori, scilicet pro omni obsequio supernaturali, ac libero, quo quis se preparat ad aliquod donum recipiendum, quod deinde DEUS liberalissimus ex sua benignitate ei conferat: quo in sensu meritum de congruo aliquo modo accipi posse insinuat Angelicus in 3. disp. 4. q. 3. a. 1. in corp. ubi de hac ipsa quaestione nostra, seu de merito creato respectu incarnationis agens, sic scribit: Meritum humanum non se extendit ultra conditionem humanam, qua in hoc consistit, ut quis mereatur aliquam Divinitatis, & beatitudinis participationem: sed quod tota plenitudo Divinitatis habitet in homine, hoc excedit, & conditionem, & meritum humanum; unde nullo modo potest cadere sub meritum, nisi large meritum dicamus omnem preparationem ad aliquid habendum, quod praecessit in humano genere.

489. Videtur, inquam, Theologi no-

bis contrarii accepisse meritum congruum, non in sensu stricto, in quo nos id luminus, nempe pro obsequio supernaturali, ac libero, quod habet quandam positivam proportionem, & imperfectam aliquam exigentiam, vi cuius quidem DEUS non teneatur, dare tantum premium, sed tamen deest illud dare. In hoc secundo sensu procedit nostra conclusio: non autem in primo; nam in dicto sensu latiori non negamus, potuisse in alia providentia, animam, vel humanam naturam, aut etiam B. Virginem, seu alios progenitores Christi, mereri de congruo incarnationem etiam quoad substantiam.

Et in hoc latiori sensu etiam explicandus est S. Thomas, dum 3. p. q. 2. a. 11. in corp. ait: Ex congruo tamen meruerunt SS. Patres incarnationem, desiderando, & petendo; congruam enim erat, ut DEUS exaudiret eos, qui ei obedebant. & ibid. ad 3. ait: B. Virgo dicitur meruisse, portare Dominum omnium: non quia meruit ipsam incarnari: sed quia meruit ex gratia sibi data illum puritatis, & sanctitatis gradum, ut congrue posset esse mater DEI: si enim hic intelligeretur meritum, stricto in sensu congruum, ista cum prioribus dictis Angelici non convenirent. Alii verò Theologi, quos tacito nomine citat Lugo de incarnat. disp. 3. sec. 4. n. 24. nobiscum sentiunt, & eorum, seu nostram sententiam, Ariaga tom. 6. de incarnat. disp. 18. sec. 1. n. 3. ait, esse valde probabilem: & sane videtur etiam nobiscum sentire S. Thomas, si ejus verba num. praecitata perpendantur.

490. Prob. jam conclusio. Merita pure creaturae, quantumvis maxima, tamen semper finita, condignè compensantur premio finito gratiae, & gloriae: ergo non possunt esse meritum congruum proprie dictum premium, quod sit condigna, & connaturalis radix gratiae, & gloriae majoris, & majoris in infinitum: tale autem premium est incarnatio quoad substantiam suam, quae incomparabiliter superat quodvis determinatum premium gratiae, & gloriae: ergo.

Prob. 1. conseq. Qui de condigno solvitur uno aureo, non meretur strictè loquendo de congruo mille aureos, & multo minus millionem aureorum, ut videtur ex communi sensu hominum clare haberi: sed est incomparabiliter major distantia, inter gratiam, & gloriam, in quolibet determinato gradu, & substantiam incarnationis, quam inter unum aureum, & millionem aureorum: ergo. Imò nulla videtur inveniri posse proportio inter meritum creatum, & incarnationem: & tamen, ut remunerator moveatur, non ex pura benignitate, sed ex merito congruo, strictè dicto, debet aliqua proportio adesse. Ex dictis collige, multo minus B. Virginem, aut progenitores Christi, potuisse mereri substantiam incarnationis.

491. Dico 3. Christus sibi non est meritis habitus supernaturales, gratiam sanctificantem, lumen gloriae, & visionem beatificam